

D–2. A latin-görög uniós egyezség előkészítése (1270. március 4.)

A bíborosi testület tájékoztatja és utasításokkal látja el az albanói püspök-bíborost a görög császárral és egyházzal kapcsolatos tárgyalások ügyében, 1270. március 4.

Miseratione divina episcopi, presbiteri et diaconi Sacrosancte Romane ecclesie cardinales venerabili fratri ... episcopo Albanensi⁵⁰⁷ apostolice sedis legato salutem in domino. Hoc est transcriptum quarumdam litterarum felicis recordationis domini Clementi pape quarti. Clemens episcopus servus servorum
 5 dei viro maginifico Michaeli Palaelogo illustri im/peratori Grecorum gratiam per quam gloriam obtineat in futuro. Magnitudinis tue litteras⁵⁰⁸ ac viros providos et discretos latores earum apocrisiarios tui culminis ad nostram venientes presentiam, serena facie sed et animo leto recepimus et eis super omnibus que proponere voluerunt, coram nobis et fratribus nostris audientia benigna
 10 concessa, fideles adhibuimus / interpretes, qui nostram eis et suum nobis in omnibus et per omnia panderent intellectum. Ipsum quoque litterarum tuarum initium, quod e psalmis assumpseras spiritualis et nobilis citharedi, cordis tuis gaudium manifestans, ex eo iusta ratione conceptum, quod in domum domini te sperabas initurum, illuc etiam tribus domini, Latinorum videlicet et
 15 Grecorum, pariter ascensuras, acceptum / nobis plurimum cum gaudio accepimus exultationis ingentis. Hoc est enim quod et nos totis visceribus concupiscimus, quod et in ipsis missarum sollempnis a domino petimus incessanter, ut suam videlicet ecclesiam toto urbe terrarum adunare digneretur. Hoc est quod videre summopere cupimus, ut ipsis ruinas impleat, scissuras reparet, muros edificet et sanctorum custodia muniat / angelorum. Non sunt enim
 20 nobis incognita damna populi christiani, que iam dudum Latinorum et Grecorum dissensio peperit, annosa pariter et damnosa, dum divisos inter se populos et in sua se adversis mutuo debilitando conatibus conversos viscera frequentius et liberius furor hostilis invasit, qui eisdem glutino vere caritatis unitis
 25 obesse minime potuisset. Sane / olim ad felicis recordationis Urbanum papam predecessorem nostrum cum litteris sollempnes nuntios destinaveras,⁵⁰⁹ tuum modo consimili per eosdem nuntios et litteras pium desiderium explicando, inter cetera postulasti, ut ad tuam presentiam apocrisiarios suos mitteret seu legatos, pacis homines et pacificos Christi discipulos, non gaudentes in vanitate verborum neque bono pacis / mundanam sapientiam preponentes. Qui
 30 tuis votis annuens in hac parte, viros electos de fratrum minorum ordine, viros

⁵⁰⁷ Radulfus (Rudolf) Grosparmi, III. táblázat, 1.

⁵⁰⁸ 1263. 07. 28.: VIII. Palailogosz Mihály válasza IV. Orbánnak, az utóbbi által küldött négy ferences megbízott tevékenységével kapcsolatban. TÁUTU 1953. 14–26., 6. sz., 26–28., 7. sz.

⁵⁰⁹ Vö. TÁUTU 1953. 33–43., 10., 10a. sz.

utique pauperes in hoc mundo, in fide divites, in lege domini plenius eruditos, fratres scilicet Simonem de Alvernia et Petrum de Moras, Petrum de Crista et Bonifacium de Iporeia, cum suis sub certa forma litteris ad te misit. Licet autem idem predecessor / noster celsitudinis tue litteras supradictas cum magno
5 gaudio recepisset, et in ipsis contenta litteris singillatim inspecta pietatis per-
penderet speciem obtinere, ad contentum tamen in eis ordinem sicut non de-
buit, sic nec voluit arctare. Tu quidem eorundem Latinorum et Grecorum
concordiam dissolutis inimictiis, in caritate mutua prius decreveras solidand-
am et tunc demum videbatur tibi com/modior de dogmatibus fidei et rituum
10 diversitate tractatus et ad huiusmodi probatinome, ordinis ex Scripturis aut-
henticas argumenta multa congregas ad probandum, quod bonorum sit omni-
um caritas fundamentum. Ipse vero tuis non obvians argumentis nec preconia
caritatis attenuans quam sedes apostolica illibatam servat ad filios etiam inde-
votos, sed fidei primum et solidum fun/damentum attendens, sine qua deo
15 impossibile est placere, non iniuste de consonantia fidei tractatum censuit
premittendum. Absit enim, ut Romanam ecclesiam, que nec rugam habens,
nec maculam, illam tenet hodie quam semper hactenus tenuit fidei veritatem,
filios etiam se avertentes ab ea odio prosequi fateamur, cum proculdubio
eadem mater ecclesia iustis et peccatoribus, obedientibus et rebellibus exhi-
20 bens pie caritatis affectum / ad salutem omnium quibus potest modis inten-
dat, nec ideo minis diligere sit censenda, quod interdum, exigente iustitia,
peccatorum confringit cornua, qui salutaribus monitis obtentare contemnunt.
Sicut nec recto iudicio dici potest medicus odiosus, qui curandis vulneribus
ferrum vel ignem adhibet, que lenioris antidotis medicamine non curantur.
25 Stetit itaque cum fide caritas apud ipsam, sed / qui fidem contaminant neces-
sario deserunt caritatem, ad quam nullus est eis reditus nis prius quam non
receperant vel receptam abiecerant fidei veritatem agnoscant, cum sit ille fons
vividus, caritas cui nullus communicat alienus. Ut igitur rectus esset ad pacis
optate colloquium et tractatum ingressus, missi sunt ad tuam magnitudinem
30 dicti fratres de dogmatibus fidei et ecclesiastici, ritibus tractaturi ac insuper /
de concordia super aliis inter predecessorem ipsum et te tuumque populum
reformanda. In eisdem predecessoris litteris hoc expresso, quod si ex huius-
modi tractatu tibi et ipsis fratribus videretur, quod tam pium, tamque salubre
negotium progressum laudabilem et egressum deberet habere felicem, per te
35 ordinari posset et eos, quod pro eiusdem consummatione negotii sollemnes
nuntii cum auctoritate et potesta plenaria / et sufficienti mandato ad sedem
apostolicam ex parte tue celsitudinis mitterentur vel alia inveniretur via con-
veniens per quam promptius ad negotii consumationem ipsius deo procedere-
tur auctore. Ceterum fratres ipsi aliquamdiu in tua curia commorati, cum non
40 possent ad plenum assequi quod volebant, volentes tandem obtinere quod po-
terant, in quandam tecum, ut dicitur, convenere scripturam / certos articulos

continentem. Magnitudini tue bona fide spondentes se apud dictam sedem instituros quantum esset in eis, ut scriptum huiusmodi sedes eadem acceptaret. Nuper autem tuis apocrisariis supradictis ad nostram presentiam accedentibus et a nobis prius secretis, ut eis placuit, ac in fratrum nostrorum presentia subsequenter auditis, super fidei vere dogmatibus cum eis conferre volumus non contentiose disputationis certamine, sed verbis simplicibus et evangelice consonis veritati. Quod recusationibus ipsis admittere, tractatores eis obtulimus, de dictorum fratrorum nostrorum collegio, qui colloquio familiari discuterent cum eisdem, quibus modis quibusve gradibus tam salubere posset negotium consumari. Sed ipsi nec istud recipere voluerunt, proponentes finaliter, quod nec ad disputandum nec ad tractandum / venerant, sed per nos roborari petebant que a fratribus predictis, Simone scilicet et collegis ipsius in tua, ut dicebant, presentia fuerant acceptata, que cuiusdam scripture series, quam in nostra protulerunt presentia, continebat. De qua tam pro te tuisque subditis roboranda, etiam si nos acceptare vellemus eandem, nullam se recepisse penitus potestatem coram nobis et eisdem nostris fratribus iidem tui / apocrisarii sunt confessi. Quibus auditis mirati sumus tanti apocrisarios principi, qui si ea que in eiusdem predecessoris litteris expressa supra meminimus, adeo processissent quod iuxta eorum seriem extimares non inmerito nuntios destinandos, mitti a te debuerant, ut premitteretur, cum auctoritate et potestate plenaria et sufficienti mandato, sic instare super eiusdem corroboratione scripture, cum tamen ad hoc petendum nec in scriptis, nec alias mandatum aliquod exhiberent, immo nec predictae tue celsitudinis littere nobis presentate per ipsos de petitione huiusmodi vel prefata scriptura seu etiam de predictis sedis eiusdem apocrisariis aliquam fecerent mentionem aut quod ipsis tuis apocrisariis fides a nobis deberet super hiis que pro parte tua proponerent / adhiberi. Sed ne ipsos contumere videremus, benigne ipsis ostendimus, quod prefata scriptura nobis per ipsos exhibita non potuit a sepredictis fratribus dicte sedis apocrisariis eiusdem sedis nomine approbari, cum ad id ab ea non habuerint potestatem. Tractatores siquidem missi fuerant, non negotii perfectores sicque per consequens eorum incumberebat officio tractatus sui summam ipsi sedi referre illiusque / approbationem eiusdem sedis iudicio reservare. Quod et ipsimet cosultius attendentes circa finem prefate scripture fatentur ex iniuncti ministerii debito dicte sedi sed inventa renuntiare debere nec approbatoris sibi usurpaverint officium, sed instantie sue ministerium promiserunt, spondentes, ut prediximus, se instituros apud dictam sedem quantum in eis erat, ut scripturam approbaret eandem. / Videat itaque tua sublimitas, quam pure, quam liquide dicti fratres apocrisarii sedis eiusdem sue potestatis et ministerii reserarunt seriem et fines seu terminos expresserunt quam clare, quam aperte sue intentionis aperurere propositum. Quam enim clarius dici vel scribi potuit, ut nondum actum quis diceret quod adhuc

omnino ex alterius approbatione pendebat. Fratres igitur memorati, apocrisarii dicte / sedis nec roboraverunt, nec intenderunt, sicut etiam nec poterunt, predictam sine sedis eiusdem conscientia roborare scripturam. Nos quoque petitionem a prefatis tuis apocrisariis super ipsius scripture roboratione propositam, eiusdem scripture inspecto tenorem, cum nonnulla que continentur in ea nec accomoda nec utilia, immo dispendiosa et damnosa potius tanto et tali negotio reputemus, de predictorum / fratrum nostrorum consilio, eiusdem negotii qualitate pensata, non duximus admittendam, presertim cum ipsi tui apocrisarii ad roborandam eandem pro te tuisque imperii clero vel populo nullum, ut premisimus, mandatum vel potestatem haberent, nec tu de petitione premissa tuis aliquid litteris duxeris inserendum, immo ad eandem scripturam, utpote de cuius corroboratione iam elapso fere triennio non curasti nec per nostros apocrisarios post superius nominatos novissime ad te missos, qui apud te moram diutius contraxerunt, nobis misisti aliquid verbo vel scripto, recessisse verisimiliter credi posses, quamquam et alias non fuisset a nobis eadem petitio admittenda. In hiis etenim que sunt fidei et veritatem recipiunt, sine qua salus esse non potest, explicite non sub involucro est agendum. Ideoque, ut in lucem / omnia veniant nec verborum ambagibus intentionis nostre puritas involvatur, tenore presentium duximus declarandum, quid tibi ac prelati et ceteris sub tua ditione degentibus faciendum incumbat, ut ad sinum eiusdem sacrosancte Romane ecclesie, matris tue, sano fretus consilio redeas reverenter. Quod si faciendum, domino, decreveris inspirante, ipsa mater piissima filio redeunti, sinum largissime pietatis aperiens, in tuos leta / properabit amplexus. Ecce ergo quod corde firmiter credimus et quod ore simpliciter confitemur, tibi plane proponimus et exponimus nec in velamentis enigmatum dogmata nostra tegimus, sed omnino verbis explicitis et apertis notam esse volumus universis professionem fidei quam tenemus. Quam a te, clero et populo predictis exigimus, ut eandem tu et ipsi profiteamini, si ad nostram, ut desideramus, volueris redire unitatem. / Ea insuper, que circa eiusdem ecclesie Romane primatum, de cuius veritate nonnulla prefate scripture series continebat, a te ac ipsis clero et populo recipi et acceptari volumus, plenius et apertius explicantes. Et quidem:

Credimus sanctam trinitatem, patrem et filium et spiritum sanctum, unum deum omnipotentem totamque trinitate deitatem cesentialem, consubstantialem, coeternam et coomnipotentem, unius voluntatis potestatis et maiestatis, creatorem omnium creaturam, a quo omnia et per quem omnia, et in quo omnia que sunt in celo et in terra, visibilia et invisibilia, corporalia et spiritualia. Credimus singulam quamque in sacra trinitate personam unum verum deum, plenum et perfectum. Credimus ipsum filium dei, verbum dei eternaliter natum de patre consubstantialem, coomnipotentem et equalem / per omnia Patri in divinitate, temporaliter natum de spiritu sancto ex Maria semper virgine, cum anima

*rationali, duas habentes natiuitates, unam ex patre eternam, alteram ex matre
 temporalem, deum verum et hominem verum, proprium in utraque natura atque
 perfectum, non adoptivum neque phantasticum, sed unum et unicum filium dei
 in duabus et ex duabus, divina scilicet et humana naturis, sed in unius persone
 5 singularitate impassibilem et immortalem divinitate, sed in humane pro nobis
 et pro salute nostra passum vera carnis passione, mortuum et sepultum, et des-
 cendisse ad inferos ac tertia die resurrexisse a mortuis vera carnis resurrectione,
 die quadragesimo post resurrectionem cum carne in quo resurrexit et anima as-
 cendisse in celum et sedera ad dexteram / Patris inde venturum iudicare vivos
 10 et mortuos et redditurum unicuique secundum opera sua, sive bona fuerint, sive
 mala. Credimus etiam spiritum sanctum et perfectum verumque deum ex patre
 et filio procedentem, coequalem et coessentialem et coomnipotentem et coeter-
 num per omnia et filio. Credimus hanc sanctam trinitate non tres deos, sed unum
 15 deum omnipotentem, eternum, invisibilem / et incommutabilem. Credimus sanc-
 tam catholicam et apostolicam unam esse veram ecclesiam, in qua unum datur
 baptisma et vera omnium remissio peccatorum. Credimus etiam verum resurrec-
 tionem eiusdem carnis quam nunc gestamus et vitam eternam. Credimus etiam
 novi et veteres testamenti, legis ac prophetarum unum esse auctorem deum ac
 20 dominum omnipotentem. Hec est vera fides catholica / et hanc super dictis arti-
 culis tenet et predicat sacrosancta Romana ecclesia. Sed et propter diversos erro-
 res, a quibusdam exignorantia et ab aliis ex malitia introductos, dicit et predicat
 eos, qui post baptismum in peccata labuntur, non rebaptizandos, sed per veram
 penitentiam suorum posse consequi veniam peccatorum. Quod si vere peniten-
 25 tes in caritate decesserint, antequam dignis penitentiae fructibus de commissis /
 satisfecerint et omissis, eorum animas penis purgatoriis post mortem purgari, et
 ad penas huiusmodi relevandas prodesse eis fidelium vivorum suffragia, missa-
 rum scilicet sacrificia, orationes et elemosynas et alia pietatis officia que fidelibus
 pro aliis fidelibus fieri consueverunt secundum ecclesie instituta. Illorum igitur
 30 animas, qui post sacrum baptismum susceptum nullam omnino peccati / macu-
 lam incurrerunt, illas etiam, que post peccati contractam maculam vel in suis
 manentes corporibus vel eiusdem exute, prout superius dictum est, sunt purgate,
 in celum mox recipi. Illorum autem animas, qui in mortali peccato vel cum solo
 originali decedunt, mox in infernum descendere, penis tamen disparibus punien-
 35 das, eadem sancte Romane ecclesia credit et firmiter asseverat /, et quod nihi-
 lominus in die iudicii omnes homines ante tribunal Christi cum suis corporibus
 comparuebunt, reddituri de factis propriis rationem. Tenet etiam et docet eadem
 Romana ecclesia septem esse ecclesiastica sacramenta. Unum scilicet baptismum de
 quo dictum est supra, aliud est sacramentum confirmationis, quod per manus
 impositionem episcopi conferunt chrismando renatos. Aliud est penitentia, aliud
 40 est eucaristia, aliud est sacramentum ordinis, aliud est matrimonium, aliud est
 extrema unctio, que secundum doctrinam b. Iacobi infirmantibus exhibetur. Sac-*

5 *ramentum eucharistie ex azymo conficit eadem Romana ecclesia tenens et docens, quod in ipso sacramento panis vere transubstantiatur in corpori et vinum in sanguinem domini nostri Jesu Christi. De matrimonio tenet /, quod nec unus vir simul plures uxores, nec una mulier simul habere permittitur plures viros. Soluta vero*

10 *lege matrimonii per mortem alterutrius coniugum, secundas, tertias et deinceps nuptias successive licitas esse, si impedimentum canonicum ex causa alia non obstat. Ipsa quoque sacrosancta Romana ecclesia summum et plenum primatum et principatum super universam catholicam ecclesiam obtinens quem se ab ipso domino in beato Petro Apostolorum principe sue vertice, cuius Romane pontifex*

15 *est successor, cum potestate plenitudine recepisse veraciter et humiliter recognoscit, sicut pre ceteris tenetur fidei veritatem defendere, sic et si que de fide suborte fuerint questiones, suo debet iudicio definire. Ad quam potest gravatus quilibet et in negotiis ad forum / ecclesiasticum pertinentibus appellare. Sed et in omnibus causis ad examen ecclesiasticum spectantium ad ipsius potest recurri iudicium et eidem omnes ecclesie sunt subiecte ipsarumque prelati et obedientiam et reverentiam sibi debent, apud quam sic potestatis plenitudo consistit, quod ecclesias ceteras ad sollicitudinis partem admittit, quarum multas et patriarchales precipue, diviersis privilegiis eadem Romana ecclesia / honoravit, sua tamen prerogativa tam in generalibus conciliis, quam in quibuscumque aliis semper salva.⁵¹⁰*

20 Porro precriptam purissimam, certissimam et solidissimam orthodoxe fidei veritatem, evangelice doctrine consonam, a sanctis patribus traditam et Romanorum pontifum in suis synodis definitione firmatam, sicut nec decet sic nec volumus nove discussioni et definition subiacere, ipsam quasi per hoc quomodolibet / contra fas et licitum in dubium revocando. Ideoque licet in

25 prefata scriptura de convocatione concilii ageretur, licet tu per tuas prefatas litteras concilium in terra tua convocari petieris, nos tamen nullo modo proponimus concilium ad discussionem seu difinitionem huiusmodi convocare, non quod cuiusquam faciem vereamur vel eandem sanctam Romanam ecclesiam Grecorum superari prudentia timeamus, sed quia / prorsus indecens foret, immo nec licet, nec expedit in dubium revocari premissam vere fidei puritatem, tot sacre pagine auctoritatibus, tot sanctorum roboratam sententiis, tot Romanorum pontificum stabili definitione firmatam, pro cuius defensione, si necesse foret, parati essemus subire martyrium et morti etiam exponere corpus nostrum. Quam ideo ad presens nequaquam auctoritatibus, quarum

30 tamen / satis nobis copia pro voto suppeteret, munire curavimus, sed in simplicitate veridica sic pure, sec explicite tam predictis tuis adhibendum nuntiis,

35

⁵¹⁰ IV. Kelemen oklevele: ASV Reg. Vat 32. fol. 199^r–201^r, ASV Reg. Vat. 29A fol. 174^r–177^v; TĀUTU 1953. 61–69., 23. sz. Az unió ügyében kelt még IV. Kelemen tovább három levele: 1) 1264. 03. 04. a konstantinápolyi pátriárkához (TĀUTU 1953. 69–70., 24. sz.), 2) 1267. 05. 17. a bizánci császárhoz (TĀUTU 1953. 71–72., 25. sz.), végül 3) 1267. 06. 09. a ferences rend előjárójához intézett levelében a szakadár görögökről, azaz a skízma megszüntetésének sikertelenségéről ír.

quam tibi decrevimus destinandum, quia vel notam prolixitatis nimia diffusus
episcople textus incurreret, si auctoritatum multitudinem, quibus eadem robo-
ratur veritas, contineret, vel si, notam vitare volens huiusmodi tam prolixam,
5 tot articulorum materiam brevi sermone perstringeret, de defectu, forsitan,
qui procul dubio nimis foret in tanto notabilis et periculosus negotio, notare-
tur. Et qui provida deliberatione concepimus apocrisiarius aliquos in lege dei
peritos ad tuam presentiam destinare, cum quibus tu ac predicti clerus et po-
pulus super premissis conferre poteris et, sicut speramus, ipsi vobis sufficien-
ter, divina eis id donante clementia, respondebunt, sed nichilominus, si quid
10 tuum tuorumque animos concutit, si quid turbat, ut eorum aliquid que supra
scripsimus, vereamini, ut petimus profiteri, aliquos de petitiore, quos in
predictis repereris clero vel populo, ad nostram mitte presentiam, nosque, qui
iuxta eiusdem principis apostolorum sententiam parati sumus omni poscenti
nos de ea, que in nobis est fide et spe reddere / rationem, illos quos miserit
15 caritative tractabimus et patienter, quid proponere voluerint, audiemus tam
plene, donate domino, satisfaciemus eisdem, quod amoto cuiuslibet dubita-
tionibus scrupulo, fidei veritatem agnoscent et in agnita salubriter gloriantes,
ad te cum gloria remeabunt. Ipsis quoque apocrisiaris tuis, cum de premissa
professione fidei eis, ut permittitur, copiam fecimus, clementer obtulimus be-
20 nigna ipsis satisfacere, si super ea in aliquo dubitarent. Ideoque excellentiam
tuam monemus, rogamus et hortamur in domini Iesu Christo, per aspersionem
sui pretiosi sanguinis obsecrantes, quatenus diligenter attendens, quantum
tibi accresceret ad meritum, quantum accedet ad gloriam et exaltationem tui
nominis ampliandam, si datum tibi desuper / fuerit, ut oves que perierunt tue
25 diligentie studio ad caulam domini reducantur; si tuis fiat laboribus, ut unum
sit ovile unusque pastor, Latinorum et Grecorum populis, tuis temporibus in
unitate premissae orthodoxe fidei adunatis, sic studeas habilitare materiam, sic
animos tuum tuorumque disponere, quod in predictorum apocrisiariorum
nostrorumque disponere, quod in predictorum apocrisiariorum nostrorum
30 adventu te ac premissis clero et populo / prescriptam humiliter susipientibus
et fideliter profitentibus fidei veritatem, facilis sit ad reliqua, domino faciente,
processus. Quod si, postquam taliter supra propositam tu idemque clerus et
populus veritatem fidei susceperitis et professi fueritis et ad obedientiam, ut
premissimus, eiusdem veneritis Marie vestre, concilium per sedem ipsam ad lo-
35 cum qui ad hoc eidem sedi videatur idoneus / convocari petieritis, ad caritatis
vinculum inter Latinos et Grecos foedere perpetuo roborandum, legatos super
hoc ad nos poteritis destinare, quibus faciente domino responsum dabitur, qui
tuum desiderium satiari poterit et debet. Ad premissae igitur tam salutifere
unionis salutare commercium efficaciter sollicitudo tue sublimitatis intendat
40 et ut animarum et corporum / discrimina, que ingerit inveterata dissensio,
precidantur premissa, que paterna monitione requirimus, implere festinet,

scitura, quod occasione tractatus huiusmodi nec hiis qui a tua magnificentia se gravatos esse queruntur, sicut nec debemus, in sua iustitia deesse proponimus nec a prosecutione tanti negotii per alias vias, quas ad animarum salutem dominus ministraverit /, desistemus. Datum Viterbii, IV nonas martii, annio
5 tertio. Datum Viterbii, anno domini M° CC° LXX° apostolica sede vacante.

Paris, Archives Nationales de France, Fonds publiques de l'Ancien Régime, Marine, Affaires Étrangères, Trésor des chartes, Série J 420, nr. 5. Az oklevél képét ld. a *Képek* mellékletben: K–1.

A bíborosi testület a fenti, napi dátumot nélkülöző oklevél mellett 1270. május 15-én kiadott egy másik oklevelet, amelynek ugyancsak Radulfus Grosparmi albanói püspök-bíboros, legátus volt a címzettje. Ebben megemlékeznek IX. Lajos francia király közvetítéséről, IV. Kelemen közeledési kísérletéről, és megemlítik IV. Kelement fenti oklevelét, amely a legátus mostani megbízásának az alapja. Az átírára hivatkozva meghagyják neki, hogy vegyen esküt a császártól, az ottani klérustól és néptől, a konstantinápolyi pátriárkától és valamennyi egyháztól egy ott összehívandó zsinat keretében. Ehhez mellékeltek az eskü szövegét is, amelyet azután közjegyzői másolatokban mindenhol nyilvánosságra kellett hozni.⁵¹¹

⁵¹¹ „[...] Quocirca debita meditatione pensantes tam salubre negotium, tam utiliter tamquam perpenso consilio et exacta maturitate dispositum, non immutatione sed prosecutione potius indigere, instantie memorati regis Francorum, in votiva nobis admodum expeditione ipsius negotii nostris desiderii concurrenti, consensu prompto concurrimus et premissa vobis ad plenioris instructionis auxilium seriusus exponentes, executionem predicti negotii fraternitati vestre presentium tenore committimus, ut in ipsa iuxta premissarum eiusdem domini pape Clementis litterarum tenore, quem vobis sub sigillis nostris de verbo ad verbum sine immutatione aliqua destinamus secundum datam vobis a deo prudentiam procedentes, imperatorem, clerum et populum memoratos ad eiusdem fidei orthodoxe professionem et acceptandum et recipiendum ipsius ecclesie Romane primatum, iuxta subscriptam formam, idoneis securitatibus et cautelis adhibitis, admittatis. [...]”ASV Reg. Vat. 29A fol. 177v–180r; TĀUTU 1953. 78–84., nr. 29. Ugyanitt szerepel egy IX. Lajoshoz intézett levél részlete 1270. május 13-i dátummal. TĀUTU 1953. 84–85., nr. 29a. A közlés azonban nagyon hiányos, vö.: ASV Reg. Vat. 29A fol. 180r–181r. TĀutu